

Visie Hembrugbos

op basis van Kernkwaliteiten en richtlijnen Hembrugbos

26 januari 2022

STROOTMAN
LANDSCHAPSARCHITECTEN

KLINGEN BOMEN

adviesbureau voor bos

ZNSTD

1. Inleiding

Opgave

Het Hembrugbos is onderdeel van het Hembrugterrein en sinds 2020 in eigendom bij gemeente Zaanstad. In 2018 zijn in een anterieure overeenkomst tussen gemeente en RVB/Hembrug Zaandam BV afspraken gemaakt over de ontwikkeling van het bos. Hierin is onder andere opgenomen dat de partijen zullen komen tot een gedragen inrichtings- en beheerplan. Een ander uitgangspunt uit de overeenkomst is dat de gebouwen in het Plofbos toegankelijk en bereikbaar blijven. De wijze en het moment waarop (delen van) het bos openbaar toegankelijk worden gemaakt, wordt in goed overleg met HBZ nog nader bepaald. De wens om samen een inrichtingsplan te maken is ook in de afsprakenbrief (30 oktober 2019) bij de overdracht van het bos bekrachtigd.

Het inrichtingsplan zal de komende maanden (medio september) worden gemaakt. Deze visie dient als eerste stap richting het inrichtings- en beheerplan. De visie heeft enerzijds het Masterplan op hoofdlijnen (HBZ, 2021) als vertrekpunt, en anderzijds het document 'Kernkwaliteiten en richtlijnen Hembrugbos' (gemeente, 2021), waarin de kernkwaliteiten van het Naoorlogsebos en het Plofbos staan beschreven, evenals richtlijnen voor de ontwikkeling.

Proces

Het bos wordt in de toekomst openbare buitenruimte voor nieuwe bewoners, omwonenden, ondernemers en bezoekers. Gelijktijdig met deze visie op het bos, is een stedenbouwkundig plan voor het noordelijk deel gemaakt. Voor de borging van samenhang tussen planproducten is bewust Strootman Landschapsarchitecten gevraagd voor het maken van de bosvisie, aangezien zij ook voor HBZ het landschapsontworp en inrichting van de buitenruimte verzorgen. Beide documenten vormen input voor het bestemmingsplan van het noordelijk deel. Als vervolgstappen volgen er nog een Beeldkwaliteitsplan, een Masterplan openbare ruimte (MOR) en de uitwerking van het Hembrugbos.

PARTICIPATIE

Ook voor een vervolgdokument zal wederom een inspraak/participatie-traject worden georganiseerd.

PROJECTGEBIED

Een groot deel van het Hembrugterrein is bebost. Omdat er verwarring kan ontstaan over verschillende definities, hanteren we in dit document de volgende definitie:

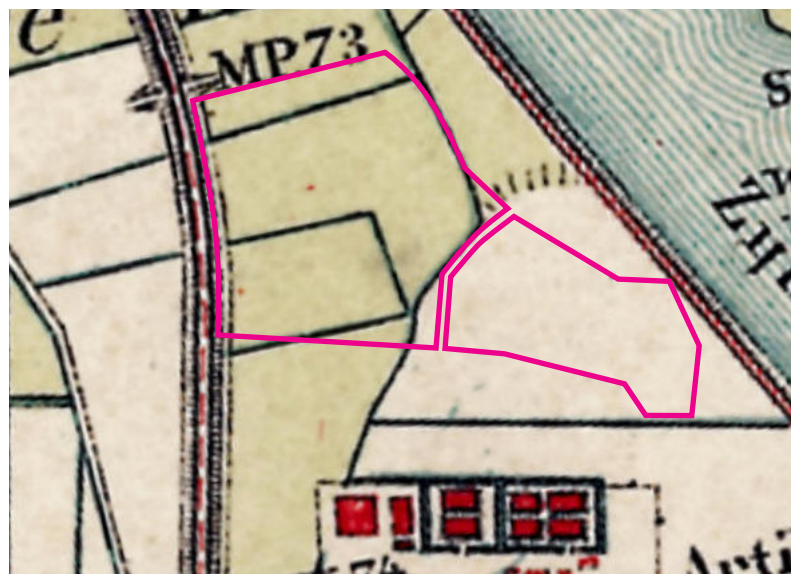
- Het Naoorlogsebos.
- Het Plofbos.
- Het bos (Naoorlogsebos en Plofbos tezamen).

Kaders en locatie

Historische ontwikkeling van het Hembrugbos

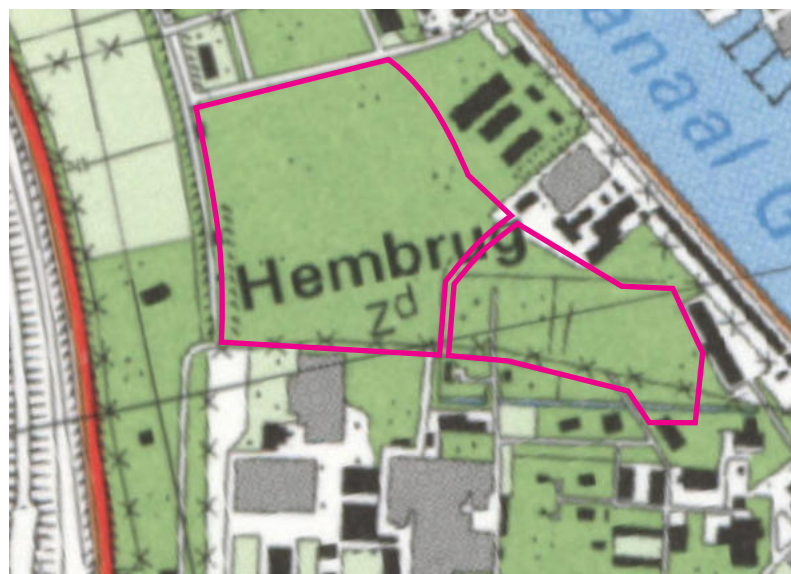
Het Naoorlogsebos (5,6 ha) en Plofbos (2,6 ha) zijn voor bosbegrippen vrij klein. Het is ook een relatief jong bos, grotendeels aangeplant na 1940. Op de historische luchtfoto is goed het verschil tussen de twee bossen te zien. In het Plofbos staan gebouwen en bunkers, omkaderd met grondwallen, bedoeld voor de opslag en het testen van munitie. Het Naoorlogsebos is in 1940 nog onbeplant; er is wel een schietbaan langs de Bosweg. Beide bossen waren onderdeel van het militaire terrein, en derhalve ontoegankelijk. Het Plofbos is daarnaast extra ontoegankelijk vanwege de waterlopen eromheen met afsluitbare poort.

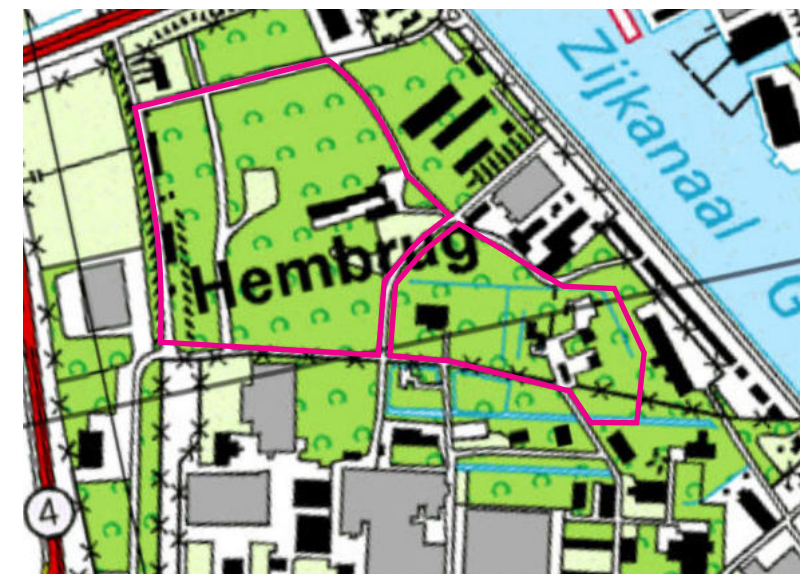
1909

1950

1984

2006

Hembrugbos historische luchtfoto c.a. 1920-1940

Militaire inrichtingen

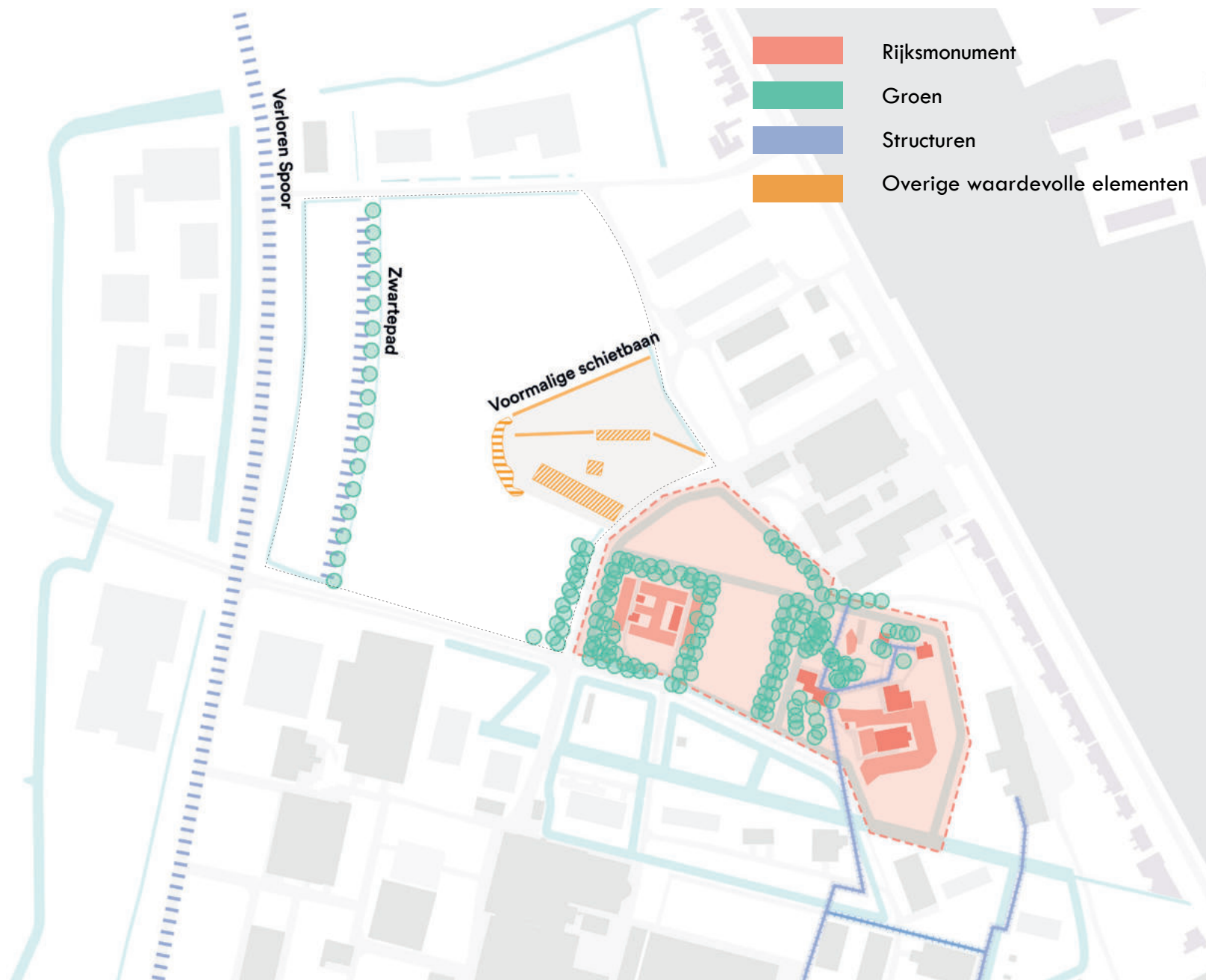
1.045 m2 beproevingsgebouwen

Artefacten

Het bos bevat vele historisch waardevolle elementen, waarvan sommige in redelijk goede staat, sommige in vervallen staat en sommige in het geheel verdwenen. We onderscheiden 4 typen artefacten:

- Rijksmonumenten: het terrein van het Plofbos als geheel (inclusief paden, brandkranen etc., de aarden wallen en de 9 beproevingsgebouwen (B1, B4, B5, B6, B7, B8, B10, B11, B12) in het Plofbos.
- Groen: rij kastanjes langs het Zwartepad, monumentale solitaire bomen.
- Structuren: Verloren Spoor, Zwartepad, leidingstraten en de waterlopen.
- Overige waardevolle elementen: voormalige schietbaan.

Woningbouwontwikkeling

Rondom het Naoorlogsebos en Plofbos worden nieuwe woningen en ander programma ontwikkeld, en er worden bestaande gebouwen getransformeerd tot woningen en werkgebouwen. Met deze ontwikkelingen komen er nieuwe bewoners op het terrein te wonen. Voor deze bewoners, ondernemers en voor bezoekers is het Hembrugbos een belangrijk onderdeel van de openbare buitenruimte. Dat vraagt om een gebalanceerde uitwerking van paden. In het stedenbouwkundig plan voor de ontwikkeling is een aantal keuzes gemaakt die invloed hebben op het bos en het gebruik ervan:

- Rondom het bos worden nieuwe gebouwen ontwikkeld. De gebouwen staan voornamelijk in het groen, met doorzichten op het groen erachter. Er wordt ook nieuw bos ontwikkeld aan de randen van het terrein.
- Verloren Spoor wordt doorgezet als doorgaande groenstructuur.
- Het woongebied is rijk dooraderd met paden en pleinen, in en rondom de bouwvelden. Er zijn veel mogelijkheden voor wandelommetjes.
- De Bosweg is autovrij (met uitzondering van nood- en hulpdiensten).

Opbrengst eerdere participatiebijeenkomsten

In 2017 is een participatiebijeenkomst gehouden over het Hembrugbos. Ideeën en wensen van deze bijeenkomst zijn bekeken en waar mogelijk meegenomen in deze visie. Daarnaast is in december 2021 een digitale participatieavond gehouden waar ruim 20 personen bij aanwezig waren. In deze digitale sessie is door middel van thema's gesproken over de invulling, het gebruik en de toegankelijkheid. Ook de input van die bijeenkomst is waar mogelijk meegenomen/aangepast in de visie. (zie bijlage I).

2.

Visie op de landschappelijke ontwikkeling van het Hembrugbos

- 1** Ontwikkel het Hembrugbos tot MILITAIR ERFGOEDBOS
- 2** Maak het bos (ON)TOEGANKELIJK en BOEIEND
- 3** Naoorlogsebos en Plofbos als STILLE BOSKERN van een groter HEMBRUGBOS
- 4** Ontwikkel een ECOLOGISCHE WAARDEVOL BOS voor mensen, planten en dieren

A photograph of a wooded area with a concrete wall and a building in the background. The scene is captured during the day with a clear blue sky. In the foreground, there are dense green bushes and trees. A concrete wall runs across the middle ground, with a black metal fence on top. Behind the wall, several tall, bare trees stand against the sky. To the right, a modern building with a dark roof is visible. The text is overlaid in white, bold, sans-serif font.

**Ontwikkel het Hembrugbos tot
MILITAIR ERFGOEDBOS
(cultuurhistorische waarden)**

Essentie

Het bos is uniek om zijn combinatie van een militair ensemble van leidingstraten, bliksemafleiders en vervreemdende gebouwen in een enigszins overwoekerde en mysterieuze ontoegankelijke setting.

Kernwaarden

- Ensemblewaarde van sloten, aarden wallen, bovengronds leidingwerk, bliksemafleiders en vele kleine monumenten in de vorm van bunkers en houten huisjes.
- Restanten van wallen van de voormalige schietbaan. Schietbaan als open ruimte in het bos.
- Structuurlijn van het Zwartepad.

Inrichtingsprincipes

1. Nieuwe functie voor bunkers en gebouwen.

De beproevingsgebouwen in het Plofbos zijn rijksmonumenten. Hiervoor geldt een verplichting tot instandhouding. Het is wenselijk om de bestaande gebouwen in het Plofbos van nieuwe functies te voorzien, maar gelet de ligging en (zeer) slechte staat van deze gebouwen, zal de haalbaarheid hiervan nader beoordeeld moeten worden. De verkenning van de mogelijke functies is nog in volle gang, en de gedachten gaan op dit moment uit naar expositie van kunst c.q. kunstzinnige uiting van bestaande gebouwen. Voor de ontwikkeling van bestaande gebouwen zijn in het Beeldkwaliteitsplan ontwerpprincipes opgenomen. Aanvullend gaan we uit van de volgende randvoorwaarden:

- Er wordt niet gewoond in de gebouwen. En er worden in principe geen buitenruimten zoals terrassen gemaakt ten koste van groen.
- Het bos komt tot vrijwel aan de gevels (1 meter rondom behoort tot de gebouwen).
- De afspraak is dat de gebouwen toegankelijk zijn c.q. blijven.
- Gebouwen en bos worden beperkt opengesteld voor publiek om het mysterieuze karakter te behouden (nader uit te werken in het inrichtingsplan).
- In het Plofbos worden geen voorzieningen aangelegd zoals fietsenstalling/parkeerplekken.
- Verlichting wordt alleen zeer terughoudend toegepast, en alleen aan of voor oriëntatie naar de beproevingsgebouwen.

Bunker Plofbos

Fort Buren

Unna

Kerkje van Ginnum (Friesland)

Inrichtingsprincipes

2. Historische artefacten behouden en laten vervallen: ruïnebeleid.

Het karakter van met name het Plofbos wordt bepaald door alle vervreemdende gebouwen en artefacten die als ruïnes uit vervlogen tijden in het bos staan. Voor de objecten die geen rijksmonument zijn, zoals brandkranen, lantaarns, leidingstraten etc. geldt dat deze mogen vervallen, met als ondergrens dat de veiligheid niet in het geding komt. Objecten worden dus niet opgeknapt/netjes gemaakt.

Inrichtingsprincipes

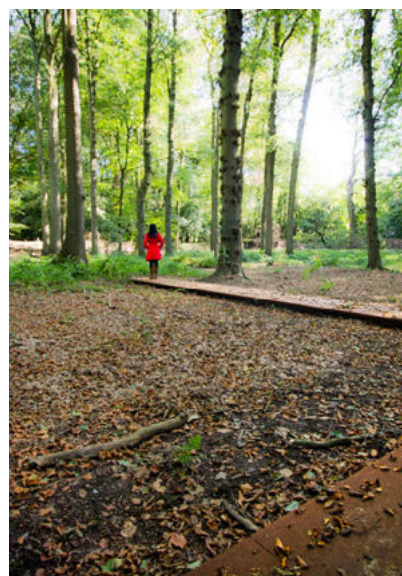
3. Voormalige schietbaan ruimtelijk en programmatisch nieuwe betekenis geven.

De voormalige schietbaan krijgt ruimtelijk en programmatisch nieuwe betekenis. Omdat er geen fysieke onderdelen van de voormalige schietbaan meer over zijn, kan de plek worden geherinterpreteerd op een hedendaagse manier, bijvoorbeeld in de vorm van kunst/landart. Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden:

- De belijning en maat van de schietbanen komen terug in het ontwerp.
- Een kunstwerk is toegestaan, maar geen (afgesloten) gebouw.
- Er komt geen horeca in het Naoorlogsebos.
- Er kan ook worden gedacht aan een invulling met omwonenden. Daar is momenteel veel enthousiasme voor, dus hier kan enige mate van 'placemaking' worden toegestaan. Uitgangspunt hierbij is dat privatisering van het openbare bos niet is toegestaan. Het Naoorlogsebos blijft openbaar toegankelijk.
- Het militaire thema c.q. gegeven van een schietbaan komt terug in het ontwerp.

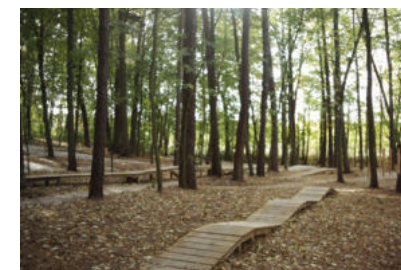
historische luchtfoto schietbaan c.a. 1920-1940

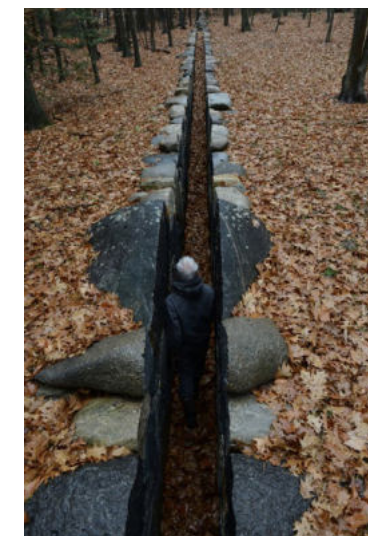
Eendenkooi Glimmen

Estudi Marti Franch

Leaning into the Wind

Leaning into the Wind

2.
Maak het bos
(ON)TOEGANKELIJK en BOEIEND
(belevingswaarden)

Essentie

Het bos vervult in de toekomst een belangrijke rol als openbaar buitengebied voor bewoners en bezoekers. Tegelijkertijd ontleent het Hembrugbos zijn specifieke mysterieuze karakter aan het feit dat delen juist ontoegankelijk zijn.

Kernwaarden

- Mysterieus bos met ‘intrigerende’ bouwwerken en sloten in een overwoekerd bos.
- Belevingswaarde: het bos is niet groot, de variatie in bosbeelden wel. Het bos is alleen vanaf de paden aan de buitenkant beleefbaar. De bosranden zijn zeer waardevol, met hun variatie aan boomsoorten, ieder met hun specifieke kleuren in voor- en najaar.
- Zeer beperkte toegankelijkheid van het Plofbos door sloten en afgesloten poort.
- Zwartepad met bomenrij van Paardenkastanjes.
- Gelaagdheid en afwisseling in beplanting.
- Donkerte van het bos.

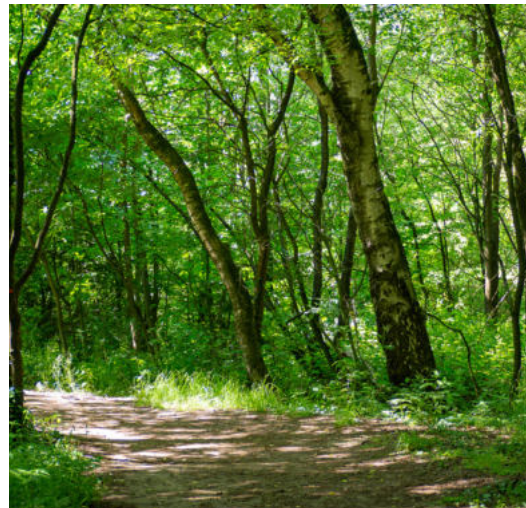

Inrichtingsprincipes

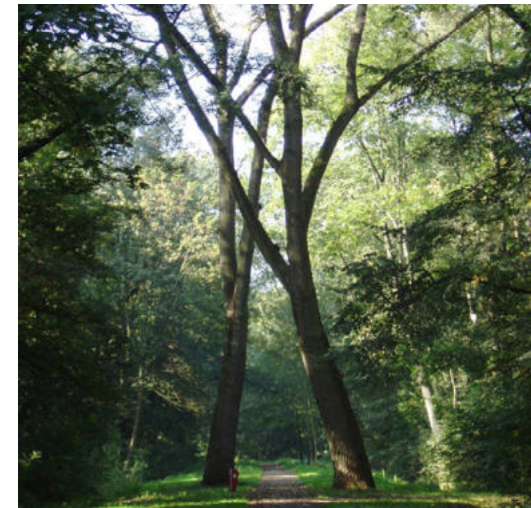
1. Maak het Naoorlogsebos beter toegankelijk.

Het Naoorlogsebos wordt opengesteld voor wandelaars zodra de ontwikkeling in het noordelijk deel gereed is. Het Zwartepad is nu al een mooi wandelpad. Daar worden enkele nieuwe paden aan toegevoegd die aansluiten op de ontwikkeling rondom het bos, zodat logische wandelommetjes ontstaan. De nieuwe paden worden gemaakt van halfverharding (nader te bepalen in inrichtingsplan/MOR, ook in relatie tot toegankelijkheid minder validen) en zijn alleen voor voetgangers.

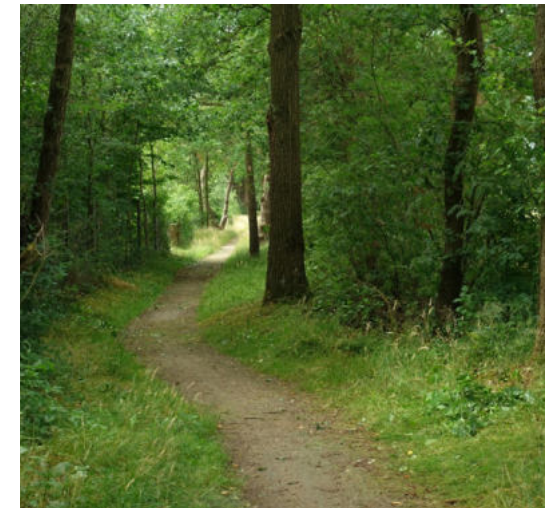
Met name het toevoegen van oost-westverbindingen is van belang, omdat deze nu nog ontbreken. De dichtheid van paden is beperkt zodat er ook luwe delen in het bos blijven. Op enkele plekken worden dus wat 'groter' bosvakken gemaakt zonder pad met dichte onderbegroeiing.

Lankheet

Vliegenbos

Bospad

Inrichtingsprincipes

2. Houd het Plofbos beperkt toegankelijk.

De bunkers hebben een zekere aantrekkingskracht, en het onbereikbare maakt het bos nóg spannender. Daarom blijft het Plofbos beperkt toegankelijk. Tegelijkertijd moet het bos op sommige momenten ook publiekelijk (openbaar) toegankelijk zijn. De frequentie en de mate van openstelling is nader uit te werken in relatie met de ontwikkeling van de gebouwen. Je zou kunnen denken aan een curator die openstelling organiseert, bijvoorbeeld in de vorm van een excursie met boswachter, of open huis in de gebouwen. We gaan uit van de volgende randvoorwaarden voor het Plofbos:

- Het Plofbos is afsluitbaar, met maximaal drie poorten naar het terrein (nader te bepalen i.r.t. veiligheid en nooddiensten).
- Het Plofbos is soms openbaar toegankelijk (in afstemming met nieuwe functie nader te bepalen).
- Bestaande paden in het Plofbos zijn uitgangspunt. De cluster kunnen mogelijk met elkaar worden verbonden door middel van een verhoogd pad (nader uit te werken in inrichtingsplan).

Afsluitbaar hek

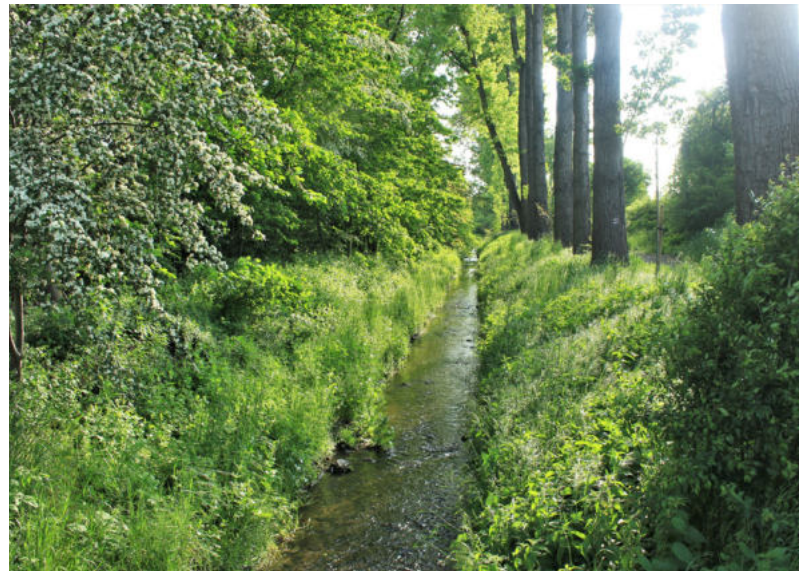
Overwoekerd bos

Inrichtingsprincipes

3. Verwijder de hekken, stuur op toegankelijkheid van het Naoorlogsebos in dichtheid van beplanting en greppels.

De hekken en poorten die nu het noordelijk deel van het Hembrugterrein afsluiten passen niet bij een uitnodigende openbare ruimte, en worden daarom verwijderd. Het gaat in het bos om het hek langs de Artillerieweg, plus de poorten naar de Bosweg en verlengde Artillerieweg/Draaibank. Sturing op toegankelijkheid en open zichtlijnen in het Naoorlogsebos kan worden geregeld door middel van dichtheid in de onderbeplanting. Het toevoegen van greppels is beperkt mogelijk vanwege de aanwezigheid van bestaande bomen.

Rondom het Plofbos liggen nu al sloten, die het bos afsluiten. Er zijn twee toegangen, voorzien van een poort (zie p26). De poort vanaf de Wagenmakerij is er al, de poort vanaf de Artillerieweg wordt toegevoegd.

Greppels

Sturen met dichtheid van beplanting

Inrichtingsprincipes

4. Maak enkele verblijfs- / rustplekken in het bos.

De inrichting van de buitenruimte is inclusief. Dat betekent dat er voldoende rustplekken zijn voor mensen die slecht ter been zijn. Vuistregel voor een goed toegankelijke openbare ruimte is dat om de circa 100 à 125 meter een zitmeubel staat. In het inrichtingsplan wordt dit nader uitgewerkt.

Zitwand

Beweegbaar zitelement

Zitring van boomstammen

Hergebruik bomen

Inrichtingsprincipes

5. Voeg kunst toe als nieuwe laag die zorgt voor verrassing.

Kunst is een belangrijk thema op het Hembrugterrein. Het Hem is daarvan een levendig voorbeeld. Daarnaast wonen en werken een groot aantal (internationaal bekende) kunstenaars op het Hembrugterrein zoals Levi, Van der Kooij, Molenschot, Laarman etc. In het masterplan op hoofdlijnen is de ambitie uitgesproken om ook in de openbare ruimte kunst toe te voegen. Dat geldt in principe ook voor het bos. Kunst is een nieuwe laag in het gebied, die kan zorgen voor verrassing. Het is van belang om in het bos heel zorgvuldig om te gaan met het toevoegen van kunst. Er moet worden rekening gehouden met balans, samenhang en context. Daarom gelden de volgende randvoorwaarden:

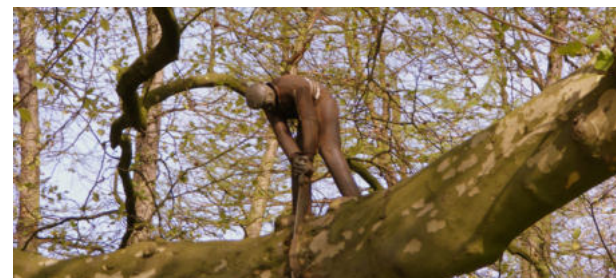
- Kunst in de openbare ruimte wordt omarmd als accent of interactie met de omgeving (bijvoorbeeld om in of bij te spelen).
- Zoeken naar een positieve spanning tussen kunst en de bestaande context, waarbij het bestaande niet wordt verstoord/overrompeld. In het Plofbos kan kunst een mooie toevoeging zijn in/op/aan bestaande gebouwen, maar dan wel zodanig dat de mysterieuze sfeer geen geweld wordt aangedaan.
- In het Naoorlogsebos wordt de Schietbaan in de vorm van land art ruimtelijk nieuwe betekenis gegeven.
- Het bos is donker, dus lichtkunst of aanlichting van kunstwerken is niet toegestaan.

Land art

Kunst en speelobject

Boomzagertje

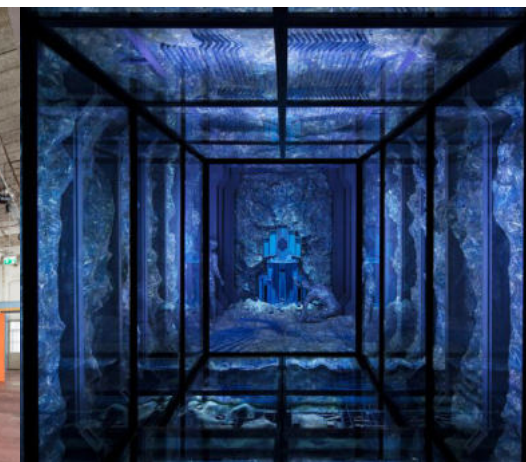
David Nash

Het Hem

Het Hem

3.
**Naoorlogsebos en Plofbos als
STILLE BOSKERN van een groter HEMBRUGBOS
(ruimtelijke waarden)**

Essentie

Het bos op Hembrug is niet beperkt tot het Naoorlogsebos en Plofbos, maar loopt verder tot aan de randen van het terrein in het noorden, en tot aan het Noordzeekanaal in het zuiden.

Kernwaarden

- Het bos heeft geen harde grens maar loopt tot aan de randen van het terrein, aan de noordzijde zelfs tot over de Den Uylweg, en tot in het zuidelijk deel.
- Bovengronds leidingnetwerk, de sloten en het grid van bliksemafleiders zorgen voor de ruimtelijke verbinding tussen het beproevingsgebied en productiegebied in het zuidelijke deel.
- Open ruimte in het bos met een afwisselende bosrand.

Leidingstraten in het bos

Principe voor de ontwikkeling van het Hembrugterrein

Een groot deel van het terrein is bebost

Open ruimte in het bos

Inrichtingsprincipes

1. Maak een aantrekkelijke open ruimte in het bos.

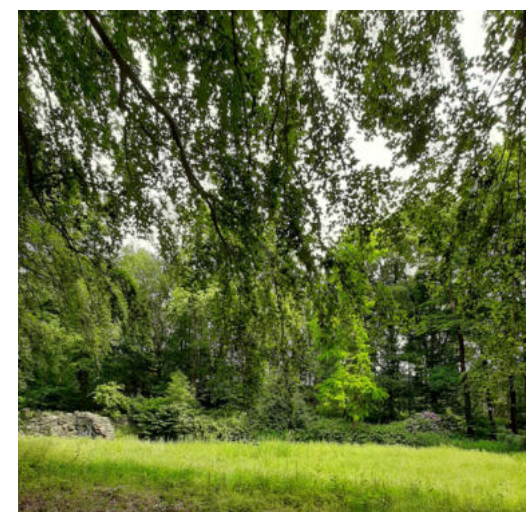
De huidige open ruimte langs de Bosweg is momenteel fors als gevolg van de sanering van de vervuilde grond, en wordt daarom gedeeltelijk beplant met nieuw bos. Daarmee wordt enerzijds de open ruimte intiemer en prettiger, anderzijds zorgt een bredere bosrand ervoor dat je je in de open ruimte echt in het bos waant, zonder zicht op omliggende gebouwen. De maat van de open ruimte is idealiter ongeveer 80×50 meter, wat tevens aansluit bij de maat van de oorspronkelijke schietbaan.

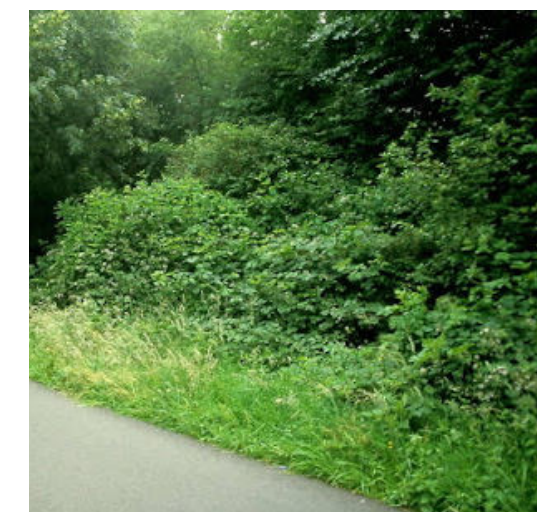
Gesaneerde terreindelen (groen)

Bestaande bosrand

Open plek in het bos

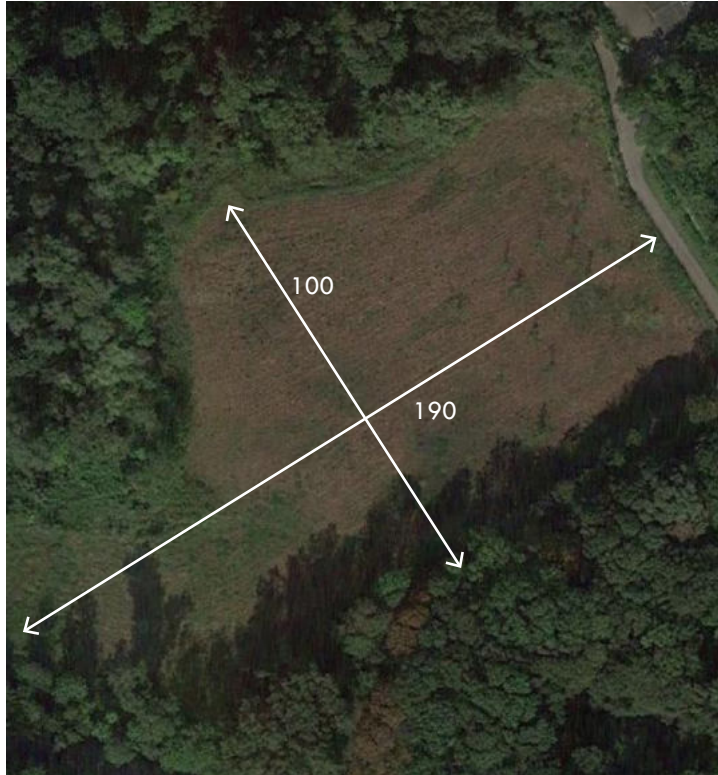

Dichte bosrand

Schaalvergelijk open ruimte

Open ruimte in het bos maken van ongeveer 80x50m

Hembrugterrein, Zaandam

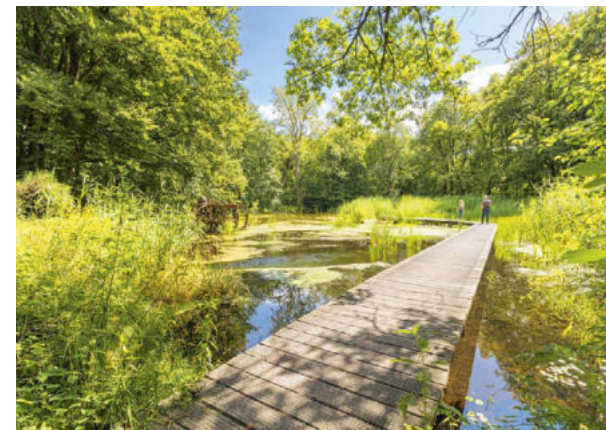
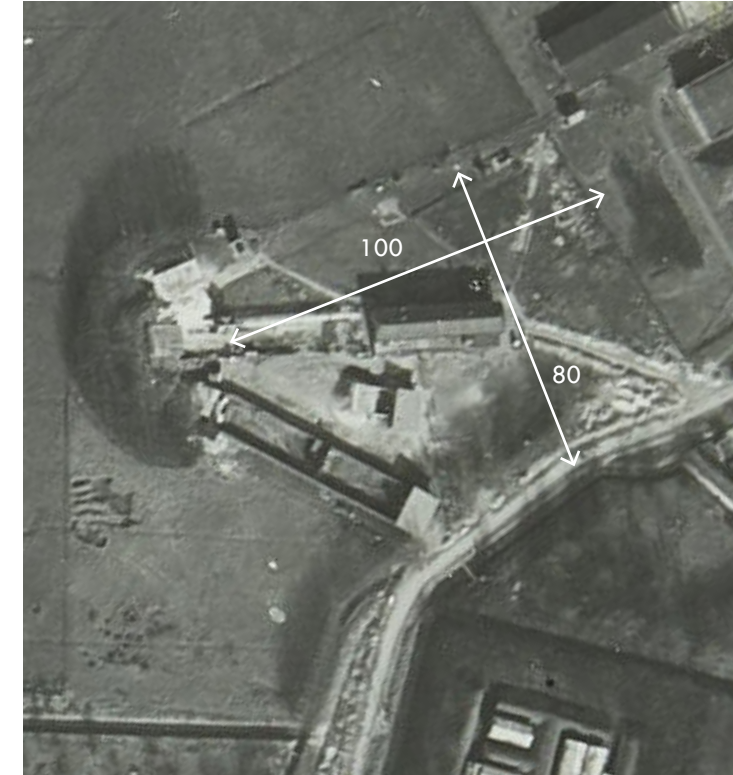
Mariëndaal, Arnhem

Waterloopbos, Marknesse

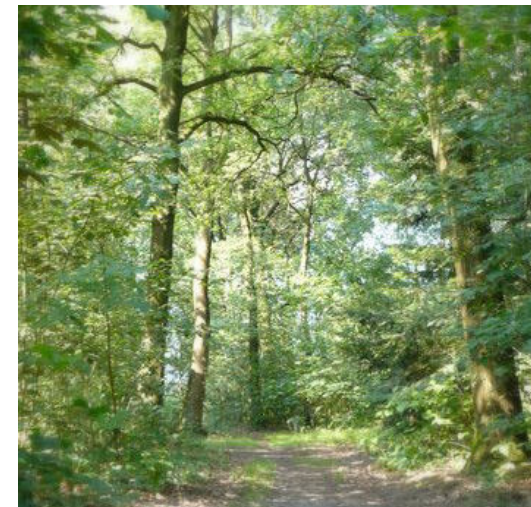
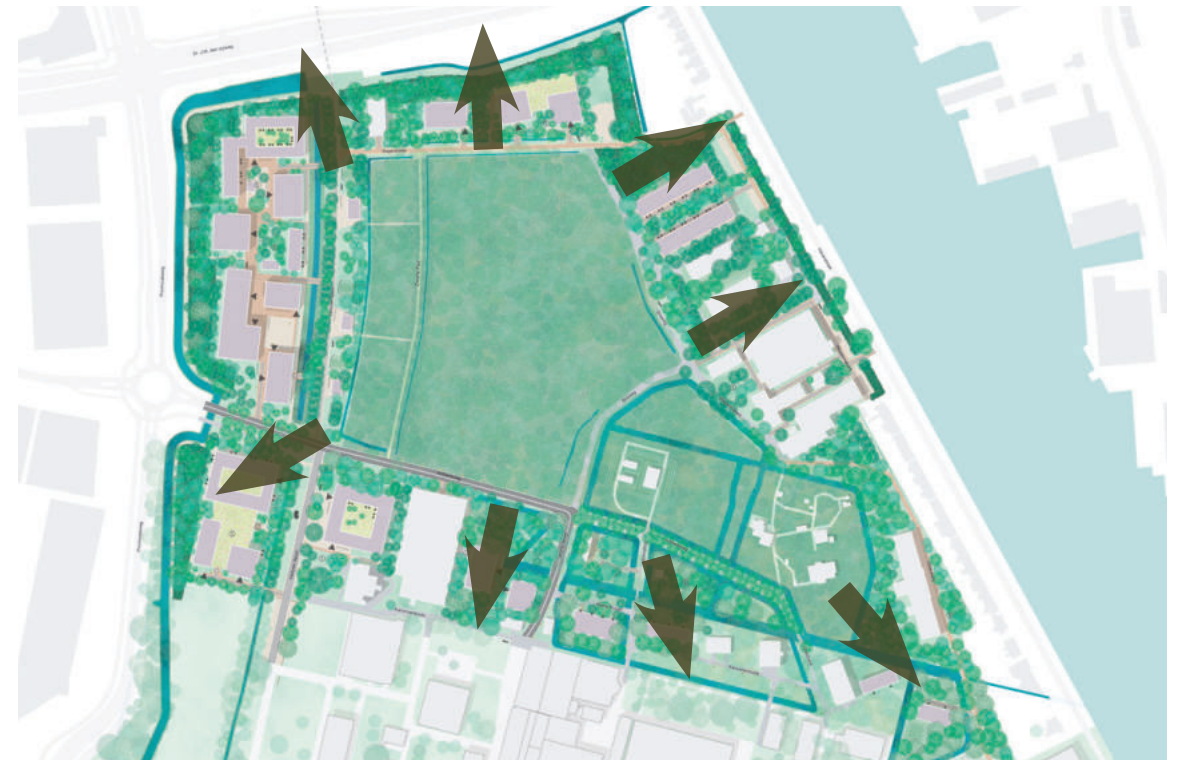
Hembrugterrein, 1920-1940

Inrichtingsprincipes

2. Sluit de inrichting binnen en buiten het centraal gelegen bos op elkaar aan.

Rondom het bos zijn tussen de gebouwen ook veel bomen aanwezig. Daar worden met de ontwikkeling nog meer bomen en struiken aan toegevoegd, met name aan de randen van het Hembrugterrein. Het is van belang de nieuwe beplanting zo vorm te geven dat de beleving van bos gevoelsmatig niet ophoudt of anders is in het centrale deel van het bos of daarbuiten. De wegen lopen dus dóór het bos en niet er langs. De huidige wegen aan de rand van het bos liggen in de toekomst midden in het bos. In dit plan worden alleen voorstellen gedaan voor de boskern. Binnen de boskern zijn vooral mogelijkheden voor aanplant nieuw bos in de recent gesaneerde delen in het Naoorlogsebos en het Plofbos.

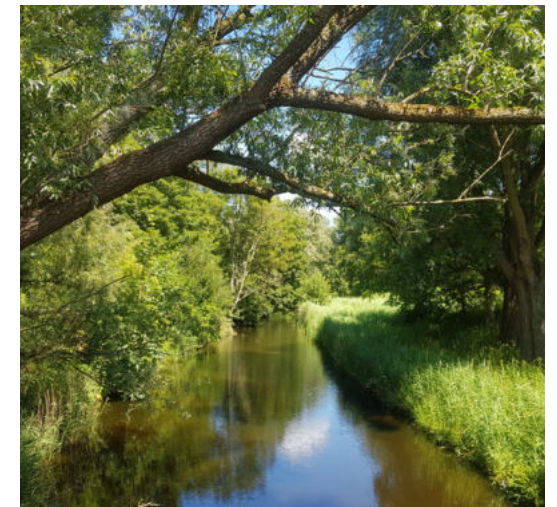
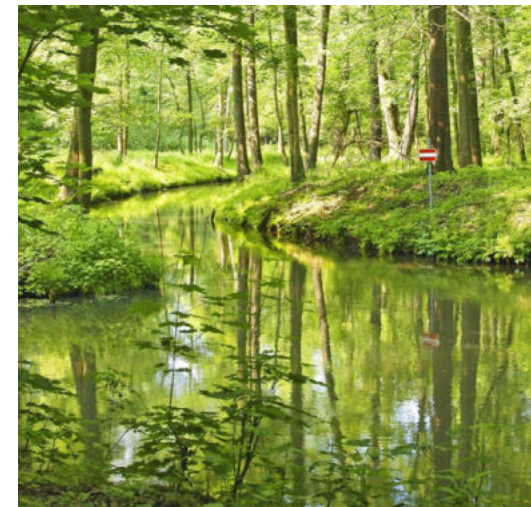

Inrichtingsprincipes

3. Maak het watersysteem duurzaam.

Het watersysteem in het bos bestaat waterhuishoudkundig uit twee deelsystemen, met een waterscheiding in het Naoorlogsebos. Het noordwestelijke systeem (Regenmeter, Zwartepad) watert af op de polder en het Noordzeekanaal; het zuidoostelijke systeem watert af op het Zijkanaal. Het watersysteem wordt duurzamer gemaakt en beter klimaatbestendig, met drie ingrepen:

- De bestaande sloten in het noordwestelijke systeem worden beter doorstroombaar gemaakt door de waterlopen uit te baggeren.
- De afwatering van bouwvelden wordt ingezet om een betere doorstroming te krijgen in het watersysteem. Hierbij wordt de waterscheiding in principe gehandhaafd.
- In het Naoorlogse bos worden rondom de schietbaan en langs de Bosweg richting bouwveld 8 enkele nieuwe watergangen gemaakt in de vorm van een lus, zodat de huidige doodlopende watergangen met elkaar in verbinding komen te staan en een betere doorstroming mogelijk is.

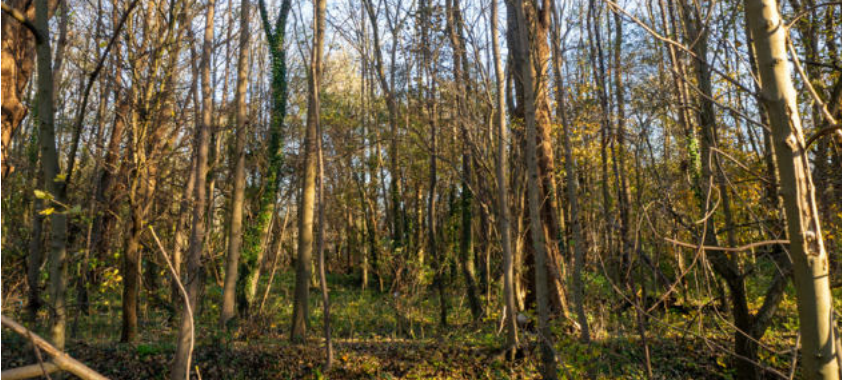
A photograph of a dense forest with tall trees and thick undergrowth. A house with a dark roof is partially visible through the trees on the right side. The text is overlaid in the center of the image.

4.
Ontwikkel een
ECOLOGISCHE WAARDEVOL BOS
voor mensen, planten en dieren
(ecologische waarden)

Essentie

In gemeente Zaanstad is niet veel bos. Het Hembrugbos ligt min of meer geïsoleerd, toch hebben allerlei soorten dieren het gebied in de loop der tijd weten te vinden. Op het terrein onderscheiden we het Naoorlogsebos, het Plofbos, en het Broekbos.

Essentie

Het Naoorlogsebos

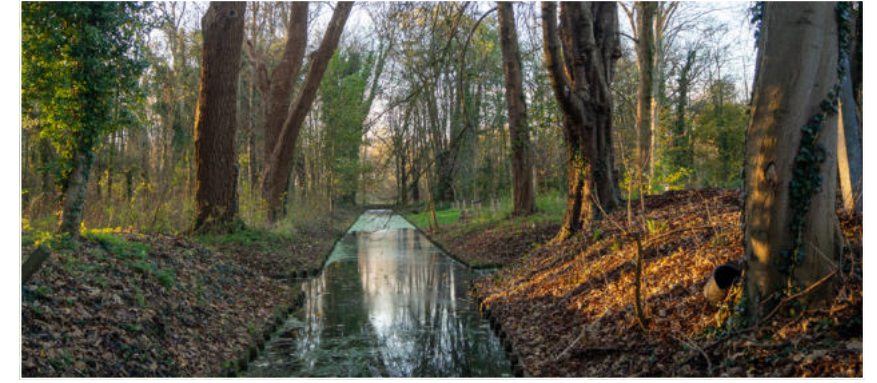
In dit relatief jonge bos zorgen veel verschillen in boom- en struiksoorten, een afwisselende structuur en staand en liggend dood hout voor een hoge natuurwaarde. Het bos heeft deels nog zijn pionierskarakter; het is deels spontaan gevormd, maar er zijn in het verleden ook bomen en struiken geplant. Wilgen vormen de grootste bomen (hoog en dik), maar ook essen en esdoorns groeien er goed; in een deel van het bos domineren de aangeplante populieren. Hier en daar staan zomereiken.

De groeiplaats is rijk: de zeelei ondergrond en het bereikbare grondwater maken dat de bomen goed groeien en grote hoogtes bereiken. Het bos maakt een vitale indruk en heeft de recente droge en warme zomers goed doorstaan.

Het Plofbos

De bomen staan hier tussen de vele gebouwen. Een deel van de bomen is in het verleden geplant, maar er is ook veel spontane bosvorming, vooral van es en esdoorn. Was het voorheen een gebouwd terrein met wat geboomte, inmiddels is het meer een bos met lange, deels stakerige bomen (nooit uitgedund), tussen restanten van gebouwen.

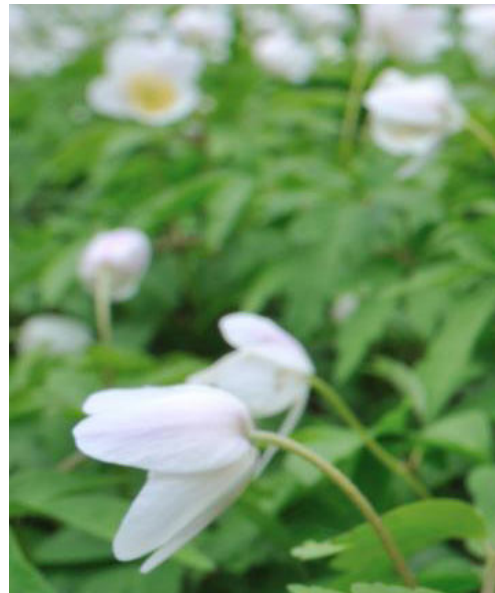
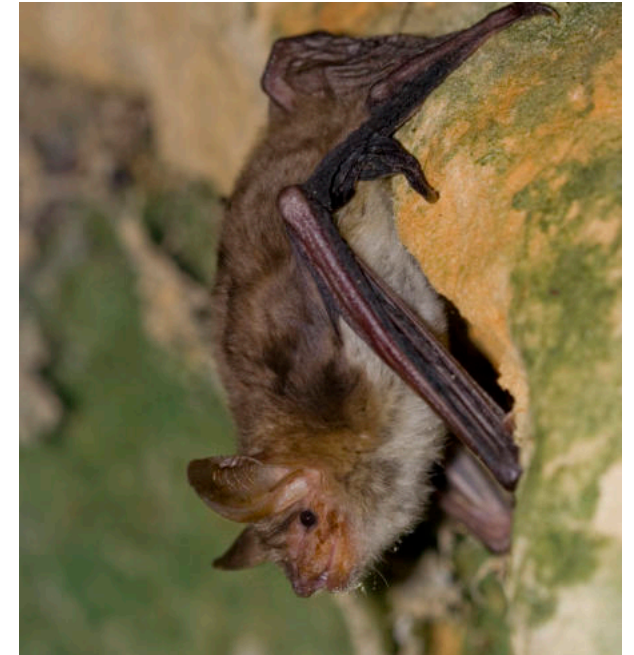

Het Broekbos

Naast het Plofbos ligt een nat stuk bos, terecht aangeduid als Broekbos (een broekbos is een nat bos). Hier vinden we naast es en verschillende soorten wilg ook veel els, allemaal vochtminnende boomsoorten. Daarnaast liggen er enkele poelen, die een positieve bijdrage leveren aan de biodiversiteit in het bos.

Kernwaarden

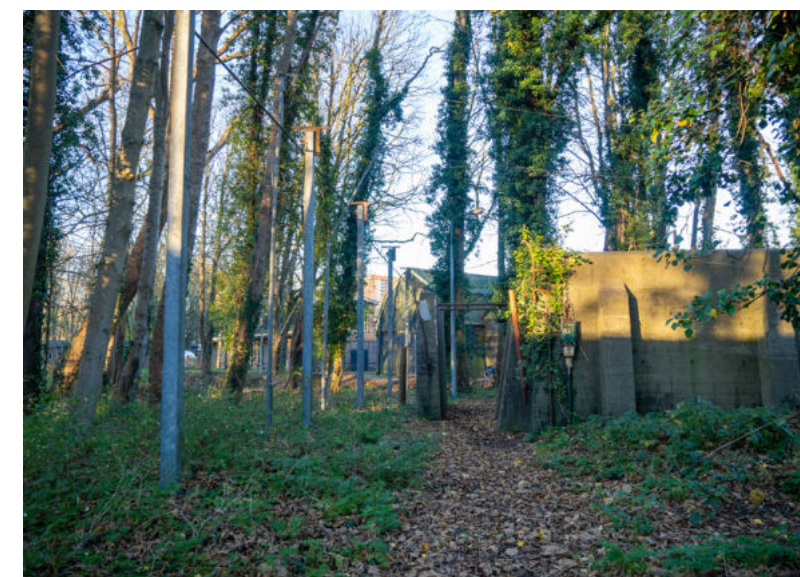
- Door zijn variatie in boomsoorten en ondergroei, en de aanwezigheid van dood hout vormt het Hembrugbos een leefgebied voor een gevarieerde fauna: vogels, insecten, zoogdieren (waaronder verschillende soorten vleermuizen) en amfibieën.
- De ontstaansgeschiedenis heeft geresulteerd in een terrein met een grote variatie in groeiplaatsen: droge delen, sloten en poelen, aarden wallen, gebouwen van bewoond tot in verval. In deze variatie van biotopen heeft zich een veelheid aan soorten planten en dieren gevestigd; er is sprake van een hoge biodiversiteit.
- In het Broekbos liggen enkele poelen met hun specifieke vegetatie en fauna; bijzonder is de vegetatie met bosanemonen.
- Donkerte in de boskern.

De komst van honden en katten zal invloed hebben op de fauna. Bodembroeders maken weinig kans in het gebied. Daar staat tegenover dat er nogal wat dieren zijn, vogels, maar ook zoogdieren, die een slimme plek vinden. Voor de grootste groep: de insecten (en daarmee de vogels), blijft het een geschikte biotoop door de grote variatie aan soorten en structuur.

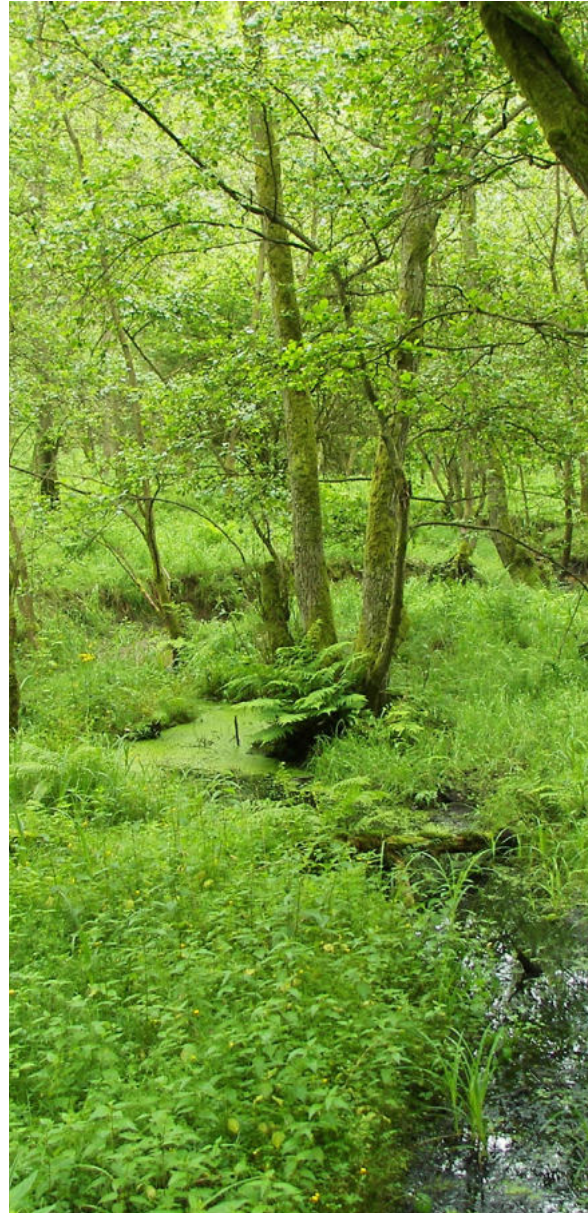
Inrichtingsprincipes

- Voor het gehele bos geldt: behouden van de variatie aan groeiplaatsen (bosranden, open plek, dichtbos halfopen bos).
- Versterk in het Naoorlogsebos de ecologische waarden, klimaatbestendigheid en belevingswaarden door een lichte dunning, waarbij specifieke bomen meer groeiruimte krijgen door naast staande bomen weg te nemen. Zo is het raadzaam hier en daar wat ruimte te maken voor de spaarzaam aanwezige eiken, door andere bomen weg te nemen. Ook staan er hier en daar (potentieel) markante bomen die wat meer ruimte verdienen om goed uit te kunnen groeien. Met deze werkzaamheden kan op korte termijn al worden begonnen. Ook op termijn zullen er geregeld dergelijke kleinschalige ingrepen in het bos nodig zijn om de ecologische en esthetische kwaliteiten te behouden.
- Groenbeheer heeft vaak de grote belangstelling van omwonenden. Daarom wordt het groenbeheer zorgvuldig met de omgeving gecommuniceerd.
- Open ruimtes en bosranden zijn belangrijk leefgebied voor vogels, vlinders, libellen en andere insecten en vragen om gericht beheer. Dat betekent dat de open ruimte bij voorkeur wordt ingericht met kruiden-/bloemrijk grasland.

Inrichtingsprincipes

- Benutten ecologische potenties aarden wallen: plaatselijk donker houden, plaatselijk licht toelaten, dus op enkele plekken bomen uitdunnen.
- Het Plofbos met zijn mysterieuze sfeer en overwoekerende karakter behouden door het gebied minder toegankelijk te laten. Waar mogelijk bewust handhaven van bomen binnen de muren van de testruimtes. Eventueel potentieel markante bomen en bomen van afwijkende soort ruimte geven.
- Het kleine Broekbos goeddeels gesloten laten voor mensen, de vegetatie is kwetsbaar. Wel open stellen voor excursies.
- Ontwikkelstrategie nieuwe bosaanplant: gebruik de boom- en struiksoorten van het Naoorlogsebos, zodat de aard van het bos (op termijn) als eenheid kan worden beleefd.
- Het bos donker houden door heel voorzichtig om te gaan met toevoegen van nieuwe verlichting. De wegen aan de randen van het bos zullen wel enige mate van verlichting krijgen in verband met sociale veiligheid.

Beheer

Een bos is anders dan een plantsoen of park: bosbeheer vereist specifieke kennis. Zeker dit Hembrugbos, met zijn veelheid aan soorten en structuren, zijn rijke flora en fauna, zijn grote variatie aan verschijningsvormen en, daarnaast, de vele doelen die het bos moet gaan dienen vragen om adequaat beheer. Dat beheer van het bos kan relatief extensief, er hoeft zeker niet vaak en veel ingegrepen te worden, maar vakkennis is daarbij onontbeerlijk. Het is raadzaam daarvoor professionele ondersteuning in te zetten.

Het is belangrijk dat de boskern en het bos elders op het Hembrugterrein eenduidig worden beheerd. Daarom is het raadzaam om het bosbeheer op het terrein door één en dezelfde partij te laten uitvoeren.

Vervolgproces

- Na vaststelling door de raad van deze visie op het Hembrugbos, zal een inrichtingsplan voor het bos worden gemaakt.
- De planning is om deze 3e kwartaal 2022 gereed te hebben.
- Hierbij zal ook vervolg worden gegeven aan het participatieproces het is duidelijk dat vanuit de belanghebbenden veel animo is om hier over mee te denken.
- Om de voortgang er in te houden en ook toekomstig bewoners snel gebruik te laten maken van deze openbare ruimte wordt samen met HBZ gekeken naar de mogelijkheden om te starten met de inrichting van het bos, zonder dat dit vertragend werkt voor de ontwikkeling.

Visie Hembrugbos

op basis van Kernkwaliteiten en richtlijnen Hembrugbos

26 januari 2022

STROOTMAN
LANDSCHAPSARCHITECTEN

KLINGEN BOMEN

adviesbureau voor bos

ZNSTD